

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

IV. De Commentario in Marcum,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

III. Posteriorem Commentarium in Iob è Bibliotheca Regie Codicibus Perionius A Latina oratione donavit. Alia quoque alibi reperiuntur eius exemplaria. Multo minus Origenis illum esse dicas, quam priores libros tres: nam neque Tomorum, neque Homiliarum, neque Scholiorum stilum sapit; neque divertit usquam in allegorias, & totus est in persecutando litera sensu, ut meram paraphrasim esse dicas. Mosem libri Iob scriptorem esse asserit in Prologo: at prior Commentarius eundem à Iobo, vel Iobi amicis Syrorum lingua scriptum, à Mose in Ebraicam linguam conversum tradit. Vnde efficitur alterutrum saltem opus Origenis non esse. Neutrum vero ejus esse efficitur ex eo quod librum Iobi Moyse antiquiorem esse tradit libro 6. contr. Cels. & quod Philocalia capite 5, libros duntaxat quinque Mosem reliquisse affirmat. Cum Origenis sententiam de fideibus supra exploravimus, observavimus animata ea ipsum censuisse: contra hic Scriptor B stellas animo carere discrete asseverat. Meminit præterea Manichæorum, & Luciani Martyris, qui Origene fuerunt recentiores. Alicubi vero ita dixerit: *Neque ergo ὁμοούσιον aliquid ejus est, id est ejusdem essentia; eum enim inire non posse diximus: neque ὁμοούσιον, id est, unius essentia; comparari enim non potest.* & alio loco: *Recita hæc tu cum iudicio apud Homoousiastas.* Quibus Epiph. Hav. 69. cap. 70. alisque compluribus Arianus esse intelligitur: nam, ut ait Epiphanius, non tam bituminis odorem refugit serpens, quam vocem *ομοούσιος* Arius averfabatur. Quamobrem Catholicos Homoousiastarum nomine Ariani traducebant. Ex eodem igitur Arianorum Lucianistarum genere fuerit, è quo Scriptor supra memorati Operis in Iobum, quippe qui Luciani Martyris æque meminerit. Sic autem existimo; quemadmodum sublevanda Israelitarum calamitati, dum Ægyptiorum servitute premerentur, librum Iob à Mose scriptum C autumant plerique; ita multiplices ab Arianis Commentario eundem fuisse illustratum, ac frequenti lectione contritum, solati gratia, cum ab Ecclesia Catholica anathematis & censuris urgerentur. Quarenti autem mihi æquonam argumentum liber iste Origenei adjudicatus est, nonnulla in eo occurrerunt Origenianæ doctrinæ vestigia, quæ ad alia non factis attentum Lectorem sefellerunt. Rejecit eos Scriptor operis, qui Deo humanam figuram assignant: eam hæresim acriter ultus est Origenes. Quo modo Angelos custodes admittit Auctor: admittit & Origenes. Christum Patriarchis & Prophetis Veteris Testamenti apparuisse, atque ita mediatorem Dei & hominum hoc tempore fuisse opinatur Auctor: opinatur & Origenes. Astris vim esse *πνευματικῆς*, non *σαρκινῆς* definit Auctor; definit & Origenes. Facile itaque consensus ille fucum fecit. D

Subjunguntur in Græcis quibusdam Codicibus, & in prima Genebrardi Editione Homiliæ quatuor, quæ quoniam Chrysostomi esse deprehensa sunt, in recentioribus editionibus fuerunt prætermissa.

Præter geminum illum Commentarium in librum Iobi scribit Laurentius Humfridus in Epistola ad Antonium Canum, quæ Erasmiæ Origenis Editioni præfixa est, Hieronymum Frobenium, & Nicolaum Episcopium, à quibus prælo commissa est hæc editio. Annotationunculas quasdam in Iobum ei inferere noluisse, quod perbreves essent, & Origenis genium ac stilum parum redolere doctis quibusdam viderentur.

IV. In manuscripto Bibliothecæ Regiæ codice nomen Origenis præfert vetus Commentarium in Evangelium Marci. Legitur quoque in Posselvi Apparatu haberi in Oxoniensi E Bibliotheca corporis Christi, Origenis opus aliquod in Marcum. Cujusmodi sit istud opus equidem ignoro. Quod ad Regium attinet, nonnulla in eo allegoriæ, multa Origenianæ doctrinæ affinia, quæ in Observationibus ad Commentarium in Matthæum notavimus, Origenem videntur auctorem indicare. Sed levia hæc, præter ea sunt quæ contrarium probant; summa stili discrepantia, constans Origenis consuetudo in Commentariis, vel per Tomos, vel per Homilias, vel per Scholia digerendis, quorum ad nullum genus expositiones istæ referri possunt; nam prolixitate Scholia superant, à Tomis superantur; ab Homiletico vero genere penitus differunt. Adde profiteri Scriptorem Operis ipso initio, redaturum sese in unum corpus, quæ ab Ecclesiæ Doctoribus sparsim in hunc Evangelistam fuerant annotata; cum multi in Matthæum & Iohannem, pauci in Lucam, nulli penitus F in Marcum ad suum tempus scripserint. Profecto non multi ante Origenem scripserant in Matthæum & Iohannem; atque hæc sequiorem Origenianis temporibus ætatem sapiunt. Si minus ad eripiendum Origenei librum hunc valent conjectura, at valebit certe Codicum veterum dissentio, quorum aliqui Victori Antiocheno eum tribuunt; cujusmodi est liber quidam Bibliothecæ Regiæ, cujusmodi & ille fuit Theodori Peltani Societatis Iesæ Theologi, qui Commentarium istud Latine à se redditum sub Victoris nomine publicavit. Idem alij Cyrillo Alexandrino Codices adscribunt; cujusmodi etiam alter Bibliothecæ Regiæ. Nec titulis solum diversitas inest, sed libri etiam contextui. In Codicibus Victoris, vel Cyrilli nomine inscriptis, Origenem, Eusebium, Chrysostomum, Apollinarium, & Theodorum citatos; Catharos vero Hæreticos perstrictos reperias: atque hæc nomina,

A aliaque multa, erasa offendas ab exemplaribus quæ nomen Origenis in fronte gerunt. Quæ si quis casu contigisse putet, parum ille librariorum audaciam perpexerit. Mihi vero cum certo constet Commentarium istud non esse Origenis, verisimile sit ab iis fuisse interpolatum, & in Origenianam lucubrationem recusum, quo facilius lectores vel emtores nancisceretur.

Iam vero utri potius, Victori, an Cyrillo,tribuendum sit istud Commentarium dijudicare, etsi est præter institutum, dicam tamen obiter Victori verisimilius, quam Cyrillo adscribi: nec enim Origenem tam crebro teitem à Cyrillo laudatum, nec Chrysofomi usurpatam ab eo auctoritatem facile putaverim. De Victoris atate quæstionem habet Peltanus, & Iuliano antiquiorem esse putat, ideo quod decimum tertium Marci caput exponens fundamenta Templi superesse dicat; ea vero Iuliano imperante fuisse refossa, juxta Nicephori testimonium: capite vero sequenti Catharos Hæreticos suggillet, quorum hæresis ante hanc atatem fuerat ab Ecclesia profligata.

V. Circa Homilias, quæ In diversos inscribi solent, ante omnia notandum est fuisse ipsas à Merlino ex variis locis collectas, & eo collocatas ordine, quo inter se dispositæ cernuntur. Id ipse in editione sua de iis præfatus est. Quod præmonendus fuit Lector, ne miretur quomodo diversa, & parum sibi congrua membra in unum corpus confluerint. Singulas nunc seorsum, ac sigillatim excutiamus.

Prima ab Origenis stilo penitus aliena est: simplex ille est & familiaris, literam breviter exponit, tum transit ad allegorias, & tropologias; hæc abundat schematis & tropis, ludit in verbis, & aliter denique clauditur, quam Homilias suas Origenes claudere solet. Nihil magis cum Origenis dogmatibus congruit. Docet Origenes Homilia 14. in Luc. Mariam apertis uteri claustris Christum fuisse enixam, ut supra suo loco dictum est: contraria omnia hæc Homilia statuuntur. Plane itaque non est Origenis. Latinum Scriptorem stilus arguit. Auctorem divinet, si quis hæriolari amat. Reperitur illa in Lectionario quodam veteri Bibliothecæ Regiæ.

At mirabilis est eorum stupor, qui secundam Homiliam Origeni adjudicarunt; nam præter stilum ab Origeniano genio abhorrentem, & clausulam ab Origenianis diversam, Manichæos & Arianos Origenis temporibus posteriores nominatim appellat. Filium Patri *ἰσχυρόν* esse dicit; Dionysij Areopagitæ opera citat, cum Origenis ætas hos libros nondum vidisset. Habetur hæc Homilia in manuscripto Bibliothecæ Regiæ codice inter multa Augustini Opuscula. De auctore certum nihil definire possum.

Ne tertiam quidem Origeni deputare auisim, repugnante clausula & stilo: quamvis ad Origenianum saporem propius accedat quam superiores duæ; pauculas enim quasdam allegorias habet. Primæ tamen similior est quam secundæ, adeo crebra est figuris & interrogationibus. Latinum Scriptorem dicas, & quidem Hieronymo recentiorem. Idem esto de quarta Homilia iudicium, quam exhibent quoque Lectionaria Regiæ Bibliotheca.

Eadem & quintam Homiliam exhibent, quæ nihil Origenianum habet, non stilum, non allegorias, non clausulam: oratio concisa, dissoluta, *ἰσχυρὸν ἰσχυρόν*. Initium Homiliæ, quod Origenis doctrinam sapit, Lectoribus imposuit. Vide Tomum 12. in Matth. p. 206. eadem fere reperies sententias. Quod nisi dubia esset Interpretum fides, Scriptorem Latinum esse iudicarem ex his verbis: *Cum ager, quod in eo aliquid agatur, vel villa a circumvallatione limitis, hoc est munitione custodia nomen accepit, congrue dispensatione carnis illo ingressu asseritur Dominus, quo per Veritatis portam circumdando attrahens ad credulitatem incredulos, & sanioris miraculum erat actus.* A primæ Homiliæ stilo parum dissentit.

Sexta Homilia primæ, tertiæ, quartæ, ac quintæ, sed tertiæ potissimum similis est, stilo, figuris, clausula; unde à Latino quoque homine scriptam arbitramur. Nec aliter de septima iudicamus, licet clausula careat. Vtramque repræsentat Lectionarium quoddam Regiæ Bibliothecæ: & septimam quidem hoc initio: *Frater, Dicit aliquis ex vobis, feci peccata multa & magna: & quis ex vobis est qui non peccet? Tu dic, erravi super omnes homines. Sufficit tibi in sacrificio ista confessio. Dic tu prior iniquitates tuas, ut iustificeris. Cognosce te, quoniam peccator es, habet tristitiam cum conveneris: esto ac si desperatus &ustus; sed & lacrymas compunctus effunde. Numquid aliquid aliud fuit in meretrice, quam lacrymarum effusio? & ex hac profusione invenit presidium, & accepta fiducia accessit ad fontem Dominum Jesum. Sed veniamus ad causam. Quid ergo Evangelista? & inde transiens Dominus Iesus in partes Tyri, & Sidonis, & ecce mulier Chananaea. Mira res, & Eua gelista. Reliqua ut in libris editis concepta sunt.*

Quod de proxime præcedentibus, idem sentimus de Octava, quæ rhetoricis pigmentis perpersa est. Id olfecit Merlinus, & Origenis stilum nequiquam referre eam confessus est, seque hoc uno argumento dudum Origenianis scriptis inseruisse, quod à multis putetur esse Adamantii, & inter eius Opera reperta sit. Eam autem inter Opera falso adscripta Hieronymo posuit Victorius Tomo nono,